PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV | Warszawa, środa 22 maja 1929 r. | Nr. 115

SPRAWY POLSKIE.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W POLSCE.

The Times 16.V koresp. z Warszawy, donosząc o otwarciu Wystawy Poznańskiej, pisze, że Wystawa jest sprawą czysto wewnętrzną, mającą na celu uzewnętrznienie wspólnego dorobku w okresie niepodległości. Koresp. podkreśla fakt współpracy 400 przedstawiecieli handlu, na czele z dr. Wachowiakiem, z rządem przy urządzeniu Wystawy.

The Times 18.V. Koresp. z Warszawy opisuje otwarcie Wystawy Poznańskiej i udział w tej ceremonji Pana Prezydenta oraz ciała dyplomatycznego. „Marszałek Piłsudski wierny swemu zwyczajowi nie przysłaniania Prezydenta swą osobą podczas wielkich uroczystości udał się do swego ukochanego Wilna".

W dalszym ciągu korespondencji, autor podaje opis Wystawy i charakteryzuje cel, w jakim została zorganizowana.

POLSKA A WŁOCHY.

La Tribuna 17.V, donosząc o zamierzonem podniesieniu poselstw polskiego w Rzymie i włoskiego w Warszawie do stopnia ambasady, podkreśla znaczenie Polski jako pomostu pomiędzy wschodem a zachodem, a jednocześnie jako kraju kulturalnie bardzo bliskiego Włochom, wobec czego należy spełnić to oddawna już wyrażone życzenie Polski.

Il Giornale d'Italia 17.V, donosząc o podniesieniu poselstw polskiego i włoskiego do godności ambasady, podkreśla znaczenie Polski ze względu na jej obszar, zaludnienie, tradycje i przyszłość. Następnie streszcza autor głosy P.A.T., Głosu Prawdy, Expressu Porannego, Epoki i Kurjera Warszawskiego w tej sprawie.

POLSKA A NIEMCY.

Münchner N. Nachrichten 20.V w koresp. z Warszawy, nawiązując do oficjalnego komunikatu rządu polskiego w sprawie debaty genewskiej min. Gliwica i Hermesa, pisze, że już w grudniu 1927 r. zasadnicze linje polsko - niemieckich rokowań handlowych były ustalone w protokóle berlińskim, podpisanym przez obie strony. Ten protokół uznany przez rząd polski, normuje tak sprawę kontyngentów węgla jak i sprawę weterynaryjnych żądań niemieckich w stosunku do dowozu bydła. Ponadto żądania niemieckie, dotyczące weterynaryjnego nadzoru nad dowozem bydła polskiego, odpowiadają odnośnym przepisom międzynarodowym, które w całości były także uwzględnione w traktacie handlowym niemiecko-francuskim.

Deutsche Tageszeitung 17.V omawia w art. wst. cztery wnioski w parlamencie, dotyczące waloryzacji ceł na zboże, bydło i mięso oraz wzmocnienia weterynaryjnej ochrony bydła przed zarazami.

Dziennik dowodzi: „Produkcja bydła tak znacznie wzrosła, iż w 1928 r. przewyższyła produkcję z lat 1908 — 1913, a mianowicie obecnie wynosi 49.03 kgr. na głowę ludności, podczas gdy we wspomnianych latach przedwojennych wynosiła 48.62 kgr. Wobec zabezpieczenia w ten sposób zaopatrywania ludności w dostatecznej ilości przez rynek wewnętrzny, jest już najwyższy czas, aby przystąpić do skutecznej ochrony bydła niemieckiego od zarazy".

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SPRAWA OCHRONY MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Deutsche Allg. Ztg. 22.V pisze, że Komisja trzech rozesłała już swoje sprawozdanie w sprawie wniosku niemieckiego co do mniejszości do wszystkich 14 członków Rady, ale należy stwierdzić, iż to sprawozdanie nie opiera się na zasadach tezy niemieckiej w sprawie ochrony mniejszości przez Ligę Nar. oraz pomija całkowicie propozycje niemieckie a szczególnie wniosek niemiecki o powołanie do życia Komitetu Badań nad utworzeniem przy Lidze Nar. stałej Komisji do spraw mniejszości narodowych.

Dziennik zaznacza, że było do przewidzenia, iż Komisja trzech wyraźnie stanie na stanowisku rządów „wrogo usposobionych dla mniejszości narodowych“.

Wnioski Komisji trzech, podane w sprawozdaniu, zmierzają do nieznacznych czysto-formalnych zmian dotychczasowej procedury zażaleń bez wprowadzania żadnych zmian do dotychczasowych „całkowicie niedostatecznych i szkodliwych“ przepisów. Obawy niemieckie zatem, wyrażone jeszcze na sesji marcowej, okazały się zupełnie uzasadnione.

PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Lietuvos Aidas 16.V w art. wst. p. n. „Państwa bałtyckie i Skandynawja“, nawiązując do wymiany urzędowych wizyt pomiędzy Finlandją, Estonją i Łotwą z jednej strony a Szwecją — z drugiej, dopatruje się w tem zaczątku zbliżenia państw bałtyckich ze Skandynawją. Zbliżenie to dziennik wita z dużem zadowoleniem, przyczem wyraża przekonanie, że wreszcie państwa bałtyckie obrały prawdziwą drogę w swej polityce zagranicznej, zmieniając militarystyczną orjentację polską na pokojową orjentację skandynawską. W końcu dziennik mówi o ukrytych dążeniach Polski do hegemonji nad Bałtykiem, co swój wyraz — wg. dziennika — znajduje przedewszystkiem w „prowokacyjnej“ akcji Polski w stosunku do Litwy. Dziennik czyni porównanie pomiędzy Polską i Szwecją i wypowiada się za zbliżeniem z tą ostatnią.

The Chicago Sunday Tribune 19.V. koresp. z Rygi donosi, że pomiędzy ministrami spraw zagranicznych Finlandji i Łotwy — Procopé i Balodisem — dyskutowana była sprawa stworzenia unji bałtyckiej, w skład której wchodziłyby państwa sąsiadujące, położone przy północnych brzegach morza Bałtyckiego, a mianowicie — Finlandja, Łotwa, Estonja i — wg, przypuszczenia min. Balodisa — Szwecja.

Dyplomaci sowieccy występują energicznie przeciwko unji północnych państw bałtyckich. W akcji tej Sowiety popierane są przez Niemcy. Polska spodziewa się, iż zostanie zaproszona na członka Unji. Spodziewane jest, że Unja ta może się urzeczywistnić jeszcze w roku bieżącym.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Journal de Genève 17.V w art. wst., potępiając dyktaturę Woldemarasa, stwierdza. że Litwa jest w bardzo trudnem położeniu. Mała, uboga, bez przemysłu i handlu, ponosi wielkie ciężary na wojsko. Reforma rolna, przeprowadzona ze względów politycznych i społecznych, spowodowała znaczne obniżenie wydajności rolnictwa, utrudniając równowagę bilansu. Sprawa Wilna służy Litwinom jako hasło, mające na celu wytworzenie indywidualności narodowej. Wilno uniemożliwia zbliżenie do Polski i wyrabia Litwie opinję wojującego państewka, któremu nie warto pożyczyć grosza. Nie mając zkądinąd pomocy, zwracają się Litwini do najsilniejszych sąsiadów do Rosjan lub Niemców. A korzystniejsze dla nich byłoby pogodzenie się z Polską, czego sobie życzy Piłsudski, z pochodzenia Litwin, i to zanim Polska porozumie się z Niemcami.

Lietuvos Aidas 18.V w art. wst. p. n. „Niepotrzebna gra“ podkreśla konieczność wprzęgnięcia wszystkich „uczciwych“ ludzi, nawet należących do innych stronnictw politycznych, do pracy państwowotwórczej. Dziennik zaznacza, że gra w ugrupowania prorządowe i w opozycyjne jest niezrozumiała dla szerokich włościańskich mas Litwy; włościanin litewski rozumie, że zabawa w opozycję może doprowadzić do smutnych wyników dla państwa litewskiego. Powyższemu stanowisku włościan należy — zdaniem dziennika — przypisać nadzwyczaj szybkie tempo „topnienia“ litewskich stronnictw politycznych. Dziennik dodaje, że narodowcy będą się liczyli jedynie z ludźmi, a nie ze stronnictwami. Dziennik wzywa wszystkich chętnych do współpracy z rządem i do zjednoczenia się w celu przeciwstawienia się przeciwpaństwowym żywiołom. Aczkolwiek żywioły te nie stanowią — wg. dziennika — poważniejszego niebezpieczeństwa dla państwa litewskiego, to jednak poparcie rządu przez społeczeństwo litewskie jest konieczne, a to w celu złagodzenia walki ze wspomnianemi przeciwpaństwowemi żywiołami. Pozatem dziennik wypowiada się przeciwko powrotowi do rządów sejmowych.

Lietuvos Aidas 15.V, nawiązując do 9-ej rocznicy zwołania litewskiego sejmu ustawodawczego, podkreśla niedostateczne przygotowanie posłów tego sejmu do pracy państwowej. („Nadawali się oni raczej do pracy przy warsztacie kowalskim lub na roli“). Dziennik krytykuje przeprowadzoną przez sejmy litewskie reformę rolną i inne „niedorzeczne“ ustawy, przyczem podkreśla, że społeczeństwo powinno z tego wyciągnąć naukę: nie można bowiem dopuścić do rządów w państwie ludzi, którzy zostali obrani posłami przez niewyrobione jeszcze politycznie społeczeństwo litewskie. Dziennik uważa, że sejm nigdy nie będzie odzwierciadlał woli narodu, ponieważ na skutek agitacji zawsze mogą do rządu w państwie dorwać się ludzie, bynajmniej nie reprezentujący opinji wyborców.

Lietuvos Žinios 15.V w związku z 9-tą rocznicą zwołania sejmu litewskiego omawia prace sejmu ustawodawczego, przyczem z naciskiem podkreśla, że tylko dzięki ustrojowi parlamentarnemu Litwa mogła prowadzić wojnę z bolszewikami i z Polską; — tylko dzięki istnieniu sejmu kształtowało się pomyślnie życie gospodarcze i sytuacja wewnętrzna w kraju; również od zachowania ustroju parlamentarnego zależny

jest dalszy pomyślny rozwój państwa litewskiego. Dziennik nie traci nadziei, że w końcu jednak idea sejmu, która dotychczas jest żywotna w społeczeństwie litewskiem, i tym razem przewycięży wszelkie trudności dla dobra wszystkich obywateli Litwy.

Lietuvos Aidas 18.V p. n. „Pleczkaitis znowu szykuje napad na Litwę?“ zamieszcza informację, podaną przez wychodzące w Wilnie pismo litewskie „Vytis“ (wg. Liet. Aid.“ wydawane przez Polaków“) o formowaniu przez Pleczkaitisa wojska przeciwko Litwie.

Lietuvos Aidas 18.V informuje o polepszeniu się zdrowia zamachowca Vosyliusa, znajdującego się w więzieniu wojskowem, oraz o wysiłkach policji litewskiej w kierunku schwytania innych dwóch sprawców zamachu na litewskiego premjera: Gudelisa i Buloty, którzy mają rzekomo ukrywać się w lasach powiatu trockiego.

Lietuvos Aidas 15.V zamieszcza b. obszerny spis depesz kondolencyjnych, nadesłanych z różnych stron kraju na ręce Woldemarasa.

Lietuvos Aidas 18.V w art. dr. W. Kramer‘a omawia możliwość nawiązania ścisłych stosunków gospodarczych pomiędzy Litwą a przemysłowym obszarem Ruhry. Autor wyraża przekonanie, że sprawa nawiązania tych stosunków jest obecnie, — wobec niemożliwości dojścia do porozumienia gospodarczego pomiędzy Polską a Niemcami, bardziej żywotna, niż kiedykolwiek. Obszar Ruhry dostarczałby Litwie maszyn rolniczych i rozmaitych wyrobów żelaznych, wzamian za co Litwa otrzymałaby możność wywożenia do terytorjum Ruhry nadprodukcji swego zboża i bydła.

SPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ROZBROJENIA.

The Times 18.V koresp. z Tokio donosi, że japoński minister marynarki poinformował prasę, iż rozważywszy propozycje Hugh Gibsona z dn. 22 kwietnia, Japonja jest gotowa wziąć udział w nowej konferencji rozbrojeniowej, lecz nie widzi racji w odraczaniu jej aż do 1931 roku. Minister japoński proponuje, by pięć mocarstw morskich zgodziło się na pewien określony plan i przedłożyło go Przygotowawczej Konferencji rozbrojeniowej. Jeżeli Stany Zjednoczone zgadzają się na redukcję tonażu poniżej normy ustalonej przez konferencję Waszyngtońską, to — oświadczył minister — i Japonja zgodzi się na to. Japonja zgadza się również na projekt angielski złożony w Genewie w 1927 roku, lecz spodziewa się, że potrzeby jej jako państwa wyspiarskiego zostaną uwzględnione przy określaniu kwoty krążowników.

SYTUACJA POLITYCZNA W ANGLJI.

The New York Herald 19.V Koresp. z Londynu pisze, że wybory powszechne rozpoczęły się na dobre, lecz nie uwydatniła się jeszcze żadna z wielkich kwestyj, dzielących trzy partje, Stronnictwa kładą specjalny nacisk na bezrobocie, lecz ograniczają się tylko do komunałów, nie wskazując żadnego realnego środka zaradczego. Liberali opowiadają o zaletach swego programu robót publicznych, które mają być sfinansowane z wielkiej pożyczki krajowej, lecz nie zdołali przekonać jeszcze wyborców co do tego, że zalecany przez nich środek uleczy bolączkę bezrobocia w zapowiadanem szybkiem tempie.

Labour Party posiada podobny program, który, jak utrzymuje to stronnictwo, posłużył za wzór liberałom do stworzenia ich programu. Labourzyści twierdzą, że stałe wysuwanie przez nich kwestji bezrobocia uczyniło z niej główną sprawę wyborów.

Konserwatyści, którzy są w defensywie, utrzymują, że nie chcą licytować swych przeciwników i dlatego pozostają przy tem, czego dokonali.

PAŃSTWA BAŁKAŃSKIE.

Vossische Ztg. 21.V pisze z powodu aresztowania przywódcy chorwackiej partji demokratycznej Swetozara Pribicewicza, że kiedy król Aleksander zamknął Skupsztynę i władzę ujął w swoje ręce, wszyscy powitali to zarządzenie jako dążenie do uspokojenia kraju. Szczególnie przychylnie zostało powitane wystąpienie króla przez Chorwatów, którzy spodziewali się, że król ukróci nadużycia. Król powołał do gabinetu także przedstawicieli Chorwatów, ale właśnie z tych ministrów opinja chorwacka nie jest zadowolona.

Dziennik zaznacza, że nie można dotychczas jeszcze wyrobić sobie sądu o następstwach rządów dyktatorskich, ponieważ prasa podlega surowej cenzurze. Zaaresztowanie tak popularnego i wpływowego polityka, jak Pribicewicz, musi siłą rzeczy nasunąć przypuszczenie, że król Aleksander jeszcze nie zbliżył się do swego celu, t. j. do usunięcia zadrażnień narodowościowych.

DALEKI WSCHÓD.

Vossische Ztg. 21.V pisze, że zajęcie Kantonu przez wojska Kwangsi jest poważnym ciosem dla rządu nankińskiego i jego prezydenta gen. Cziang-Kai-Szeka. Okazuje się, iż generałowie federalistyczni mogą jednak zebrać znaczniejsze siły, choć na stałe nie będą w stanie przeciwstawić się połączonym siłom narodowego południa. Cziang-Kai-Szek musi prowadzić wojnę na wszystkie fronty i w tem leżą dla niego największe trudności; mianowicie musi on walczyć przeciwko antycentralistycznym generałom Kwangsi, powstańczym resztkom byłej armji północnej i w końcu przeciwko chrześcijańskiemu generałowi Fengowi, który był przedtem sprzymierzeńcem. Jest to więc znów chińska wojna domowa w swojej najnowszej fazie.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Germania 17.V. Zollhausse in U. S. A.

Berl. Tageblatt 17.V. Gemeinderatswahlen in Elsass-Lothringen. — 18.V. A. Singer. Ungarns „Reformen“.

Deutsche Tageszeitung 18.V. Die Bündnispolitik Italiens in geschichtlichem Lichte.

Deutsche Allg. Ztg. 18.V. Die flüchtende Abrüstungskommission.

Der Tag 18.V. Kampf um Baldwin.

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40 Drukowane na prawach rękopisu.